

Večina teh dečkov vzame le malokdaj kakšno knjigo v roke in do svojega dvajsetega leta, do vojaške dobe, zna marsikateri le še svoje ime podpisati za silo. Smelo torej trdim, da ta doba s svojo brezbriznostjo za duševni razvoj najbolj uničuje blagonsno delo ljudske šole, ona je s svojo sedanjo uredbo največja ovira, da se splošna naobrazba navzlic naši priznani dobri ljudski šoli širi tako počasi.

Če hočemo dvigniti kmeta, moramo nastaviti tukaj drugi in to glavni zavod. Po dovršeni ljudski šoli se ne sme duševna naobrazba mahoma pretrgati, temveč se mora sistematično nadaljevati, in sicer kot strogo stanovska naobrazba.

Za obrtnike skrbi v tem oziru v vsakem večjem kraju obrtna nadaljevalna šola, le za kmeta se ne stori nič. Ta je prepuščen popolnoma samemu sebi, dasiravno je njemu nadaljne izobrazbe ravno tako treba kot drugim stanovom.

Uvajati kmetijske šole kot splošna izobraževališča naših kmetov bila bi pač nesmisel, ker nikdar ne bo mogla niti večina bodočih gospodarjev obiskovati takih šol; dobiti moramo torej drugo izobraževalno sredstvo.

Na večrazrednih ljudskih šolah se smejo uvesti kmetijski nadaljevalni tečaji, a ti so tako zaviti v razne predpise, da bo težko dobiti učiteljev, ki bi si hoteli zraven vsakdanje šole naložiti tudi še kmetijski nadaljevalni tečaj, ki zahteva od njih še posebni strokovni izpit, a jim ne donaja nikake nagrade. Nadalje pa tudi ni mogoče zahtevati — kakor sem že spredaj omenil — da bi naj bil vsak ljudskošolski učitelj tudi strokovnjak v kmetijstvu. Marsikdo je lahko dober pedagog, četudi ne ve mnogo o kmetijstvu.

Pohvalno se pa mora priznati, da je ravno med našim učiteljstvom lepo število dobrih vrtnarjev itd. A od vsakega učitelja tega ne moremo in ne smemo tirjati in zaradi tega tudi navadnemu ljudskošolskemu učiteljstvu ne smemo naprtiti kmetijskih nadaljevalnih tečajev.

Za takšne tečaje naj bi se nastavili nalašč za to izobraženi učitelji, t. j. gospodje z navadno učiteljsko usposobljenostjo, ki bi pa morali obiskovati določen čas kako kmetijsko šolo ter bi morali napraviti poseben izpit za to stroko.

Ker ne moremo zahtevati za vsako šolo takega strokovnega učitelja, naj bi se taki učitelji nastavili na dve ali tri bližnje šole skupaj. Tak učitelj bi naj poučeval na vsaki šoli vsak teden vsaj dva dni šoli odrasle dečke teoretično in praktično v kmetijstvu in drugih potrebnih vedah. Ta pouk bi donasal obilne koristi in bi stotero poplačal trud in stroške. Hipoma bi zapihal drug veter po naših lepih krajih, in v naših tihih kmetijskih domih bi se začelo živahno duševno življenje.

Če imata država in dežela resno voljo, pomagati kmetijskemu stanu, bi se oživil takšen pouk brez posebnih težkoč. Učiteljev, ki bi se hoteli posvetiti temu poslu, ne bi manjkalo, če bi bila nagrada primerna trudu. Taki učitelji bi se lahko nastavili kot ljudskošolski učitelji s posebno doklado, ali pa tudi kot državni uradniki. Njim bi se naj izročili že obstoječi šolski vrti, oziroma bi se naj taki osnovali za njihov pouk.

Toda o takih podrobnostih je menda še prezgodaj razmišljati; najprvo se naj dožene, je li ta nasvet dober ali ne, in potem se lotimo podrobne razprave o njem.

(Dalja.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 7. dne sušca, ob 10. uri dopoldne po naslednjem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Naše društvene razmere (govori predsednik). 4. Nabiranje krajepisnih imen (podava tov. Strelec). 5. Predlogi in nasveti. — Pevci in pevke se zbera ob 9. uri k posvetovanju, oziroma pevski vaji. — Cenjeni tovariši in tovarišice! Zborovanje bo prav zanimivo, pridite torej vsi, pokažimo z obilno udeležbo svojo stanovsko zavest!

Žiher, predsednik.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Stelermarks“. Dne 26. decembra 1906 je umrla društvenica gospa Pavlina Starkova iz Gradca, dne 29. januarja 1907 pa je umrl član gospod Andrej Golob, nadučitelj pri Sv. Marjeti na Dr. p. — Upravičenci so dobili izplačanih 1390 K, oziroma 1400 K. Naklada za oba smrtna slučaja v znesku 4 K je gotovo vplačati do 10. aprila t. l.*) Odbor.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 7. sušca 1907, točno ob 10. uri dopoldne v konjiški okoliški šoli. Vzpored: I. Hospitacija v 5. razred.; tov. Kožuh obravna slovnično snov po Kernovi metodi. II. Zborovanje. 1. Razgovor o hospitaciji. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Dopisi in društvene zadeve. 4. Nadaljevanje predsednikovega podavanja o počitniškem potovanju. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Predlogi in slučajnosti. — K polnoštevilni udeležbi vabi

A. Brumen, t. č. predsednik.

Ljutomersko učiteljsko društvo je imelo svoje glavno zborovanje dne 14. februarja 1907 v Ljutomeru. Navzočih je bilo samo 18 članov; slab obisk je opravičevalo izredno grdo vreme.

Predsednik pozdravi navzoče, posebno tovariše iz gornje-radgonskega okraja, ki se nise ustrašili slabega vremena in dolge poti.

Iz tajnikovega poročila posnamemo, da šteje društvo 44 rednih članov. Tekom leta je bilo 6 zborovanj in na teh po eno ali dve predavanji.

Blagajnikovo poročilo kaže 118 K 98 h dohodkov, 99 K 16 h stroškov, torej 19 K 82 h preostanka. Ta bi bil večji, ako bi vsi člani storili svojo dolžnost in poravnali društvenino. Gospod Zacherl predlaga, naj blagajnik opominja one člane, ki niso plačali društvenino za l. 1905 in 1906 in če se ne odzovejo, se jih izbriše iz društva. Predlog je sprejet. Pregledovalcem računov sta izvoljena g. Mavrič in gđe. Lebar, ki najdeta vse v redu. Knjižničar gosp. Karba se pismeno oprusti zaradi odsotnosti.

Pevovodja poroča, da se je prepričal v prvi vaji doseči z glasovi, ki jih ima na razpolago, lepe uspehe. Predsednik ga prosi, naj preloži vaje na čas pred zborovanjem. Za nabiranje narodnih pesmi se oglasijo gospodje: Ovetko, Hercog, Schneider, Zacherl.

Predava g. Pušenjak o perutninskem tečaju v Otterbachu na Gornjem Avstrijskem. Predavatelj omenja važnost perutnistva in dokazuje, da more tudi ta nezatna panoga kmetijstva prinašati kmetu lepe dohodke. Priporoča gojitev domače štajerske pasme.

Volitev novega odbora: predsednik: Ivan Tomažič, Stara cesta; podpredsednik: Simon Svahte, Malanedelja; tajnik: Fran Čeh, Ljutomer; blagajnik: Ivan Kogl, Ljutomer; knjižničar: I. Robič, Ljutomer; pevovodja: Fran Zacherl, Ljutomer; odbornica: Jos. Wessner, Ljutomer.

Predsednik se zahvali za njemu izkazano zaupanje, da je opetovano voljen za predsednika, obljublja storiti svojo dolžnost, pozivlja pa tudi druge k neumornemu naprednemu delu.

Sklene se tudi krepko odbjati zlobne napade, ki jih kar mrgoli v nekaterih listih, ki imajo samo namen, izpodkopavati ugled učiteljstva pri ljudstvu.

Poročevalkam v stanovske liste je izvoljena učiteljica Mar. Kocuvan.

Učiteljsko društvo za šentlenarski okraj zboruje v četrtek, 7. marca t. l., ob 11. uri dopoldne pri Sv. Trojici v

*) Vabilo tega društva k pristopu priobčimo prihodnjih. Uredn.

Slov. Goricah po naslednjem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O slovnici (g. Klemenčič). 4. Predlogi in nasveti. Pol ure pred zborovanjem je pevska vaja za mešani zbor. Prosim, prinesite s seboj Mohorjevo pesmarico I. del. K prav obilni udeležbi vabi I. Kopic, predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. sušca 1907, v Šmartnem v Zadreški dolini ob 11. uri dopoldne v tamošnji šoli. Vzpored: 1. Nagovor predsednika. 2. Zapisnik in dopisi. 3. Javni splošni učiteljski shod v Gradcu. Poročajo posetniki shoda. 4. Šolska zgodovina Šmartinska. Referira nadučitelj tovariš Burdian. 5. Slovenska Šolska Matica in mi. Poročilo tovariša Šijanec. 6. Slučajnosti. Prosi se točno in zanesljivo priti. To zahteva stanovska dolžnost! Gostje dobro došli! Odbor.

Književnost in umetnost.

Knjižica za mladino. Urejujeta Engelbert Gangl in Ivo Trošt. Knjiga 31. — Gruden 1906. — Vseletna naročnina 3 K 20 h. — 31. knjiga „Knjižica za mladino“, ki je ravnokar izšla, prijavlja na 61 straneh otroške pesmi Frana Žgurja: „Semena padajo.“ Pesemce so lepe in se odlikujejo po presrčnosti in humorju. — Ostali del knjige je napolnil Ivo Trošt s „Kitico pripovednih spisov.“ Trošt je priznan naš mladinski pisatelj. Odličnost in spretnost njegovega peresa uveljavljajo tudi ti drobni spisi. — Tudi ta knjiga zasluži, da jo toplo priporočamo!

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 2. — Sedaj, ko ustanavljajo sirotinske svete, zbudi obče zanimanje članek prof. dr. A. Heverocha „O hudodelnosti mladine“, ki ga prijavlja v prevodu Drag. Pribil. — V članku „Pravo svetišče za — Krst pri Savici“ dokazuje dr. K. Ozvald, da je to Prešernovo pesnitev obravnavati šele v osmem razredu srednjih šol. — Dragotin Pribil govori v članku „Na četrtem vseučiliškem tečaju v Turnovu“ o velikem pomenu in o vstikih tega tečaja, ki se ga je sam udeležil. — Ign. Šijanec nadaljuje svoje „Šolskohigijenske utrinke.“ — Za „Književnim poročilom“, ki prijavlja novosti na našem knjižnem trgu — med temi tudi odgovor H. Drugoviča na pripombe g. dr. Ilešiča v „Posebnem ukoslovju petja“ — prinaša „Razgled“ v razpredelkih „Listek“, „Pedagogiški paberki“ in „Kronika“ mnogo klenega zrnja, ki odkriva pogled po širokem polju prosvete.

Slovenska Matica v Ljubljani je pravkar izdala za leto 1906. te-le knjige:

1. Zabavna knjižnica. Zvezek XVIII. Uredil Jožef Kostanjevec.

2. Prevodi iz svetovne književnosti. III. zvezek. L. N. Tolstoj: Moč teme. Prevedla iz ruščine Minka Govekarjeva.

3. Anton Knezova knjižnica. XIII. zvezek. Uredil Fr. Levec. Prinaša povest: Martin Kačur. Življenjepis idealista. Spisal Ivan Cankar.

4. Hrvatska knjižnica. I. zvezek. Uredil dr. Fran Ilešič.

5. Spomini. Spisal dr. Jož. Vošnjak. Drugi zvezek (1868—1873).

6. Slovenske narodne pesmi. 10. snopič. Uredil dr. Karol Štrelkelj.

7. Zbornik. VIII. zvezek. Uredil Luka Pintar. Prinaša devet znanstvenih člankov in člančičev.

8. Letopis Slovenske Matice za leto 1906. Sestavil in uredil Evgen Lah.

Učiteljev-poverjenikov ima Slovenska Matica 51. Pač lepo število!

Konzorelj hrvaških mladinskih pisateljev so osnovali v Oseku. Vsako leto namerava izdati po en zbornik raznovrstnih spisov za mladino. Urejal bo ta zbornik znani hrvaški mladinski pisatelj B. F. Magjer.

Književna prošnja. Znani hrvaški zgodovinar profesor Klaić v Zagrebu, nam je poslal to-le prošnjo, ki jo mi prav toplo priporočamo.

Več više godina skupljam gradju za životopis hrvatskoga književnika Antuna Vrameca (1538—1587.), koji se je u 16. stoljeću među kajkavskim Hrvatima proslavio time, što je napisao i štampom izdao dva hrvatska djela, i to:

1. Kronika vezda znovich zpravljena kratka szvlovenzkim iezikom . . . Stampane v Lublane po Ivane Manline, leto MDLXXVIII. (1578).

2. Postilla na vzse leto . . . vezda znovich szpaulena szlouenskim iezikom . . . Stampano v szlobodnom kralieuom varassu Varasdine M. D. MLXXXVI. (1586.) (u dvije knjige.)

Od prvoga djela poznata su dosad samo dva primjerka, a od drugoga tri, ali nijedan nije čitav.

Premda su oba djela već na početku 18. stoljeća bila posve rijetka, ipak nema sumnje, da bi se još koji primjerak mogao naći, osobito u Medjumurju i Varaždinskoj županiji. Umoljavam s toga sve hrvatske patriote bilo kojega staleža (osobito svećenike i učitelje), da pretraže vlastelinske, župne, samostanske knjižnice, ne bili koji primjerak gore označenih djela našli. Ako bi ih našli, molim da me dobrotivo obavijeste. Nije izključeno, da je koji primjerak zalutao u Bosnu, Hercegovinu ili Dalmaciju, pa i u Istru.

Još jedna molba. Ime Vramec, ili kako se je sam podpisivao: Wramecz, posve je neobično u nas Hrvata. Ja ga nisam dosad našao ni u kojem spomeniku. Molio bi s toga gg. župnike, kapelane, a i g. učitelje, neka mi jave, ima li još ljudi, koji se Vramec zovu, i gdje žive? Možda ih ima u Kranjskoj ili Štajerskoj? Možda se ime spominje u starim maticama krštenih, umrlih i vjenčanih?

Za vsaku obavijest već unapred najsrdačnija hvala.

U Zagrebu, 14. veljače 1907.

Vjekoslav Klaić,
Ilica 60. II. kat.

Politiški pregled.

* **Sankcionirani uradniški zakoni.** Kakor poročajo z Dunaja, je cesar že sankcioniral v zadnjem zasedanju poslanske zbornice sprejete uradniške zakone o zvišanju plač. Zakoni stopijo v veljavo s 1. aprilom.

* **Boj istrskega učiteljstva za kruh.** Osrednje vodstvo istrskega ljudskošolskega učiteljstva je predložilo deželnemu zboru peticijo za izboljšanje plač. Peticija zahteva: odpravo službenih kategorij; enakopravnost učiteljic z učitelji; stanarino je uštevati v pokojnino; učiteljski kandidati naj dobivajo do usposobljenostnega izpita najmanj 1000 K remuneracije; definitivni učitelji in definitivne učiteljice naj dobivajo takoj po usposobljenostnem izpitu 2200 K, šest petletnic po 200 K. funkcijske doklade za voditelje enorazrednic 150 K, dvorazrednic in trirazrednic po 300 K, večrazrednic 500 K. Voditelji več kot šestrazrednic so prosti pouka. Šolski voditelji v mestih in kopaljskih dobe 800 K stanarine, učitelji 700 K, podučitelji 600 K, v drugih krajih pa po 600, 500 in 400 K. Službena doba naj se skrci na 35 let.

* **Ni denarja!** Vsi klubi bukovinskega deželnega zbora so zahtevali, naj se skliče deželni zbor. Na Dunaju pa so sklenili, da ne skličejo deželnega zbora, ker manjka denarja — za izboljšanje učiteljskih plač! Ta skrbni, očetovskoljubeči Dunaj!

* **Ureditve učiteljskih plač na Ogrskem.** Zakonski načrt o ureditvi učiteljskih plač, ki ga je ogrski naučni minister predložil zbornici, določa za ljudske učitelje minimalno plačo 1000 do 1200 kron, ki more s kvinkvenijami narasti v 30 letih na 2400 do 2600 kron. Poleg tega bodo imeli učitelji brezplačno stanovanje in na deželi tudi vrt. V Budimpešti in okolici v Kološvaru in na Reki bodo imeli vsi učitelji in učiteljice tudi primerne aktivitetne doklade.

* **Avstrijsko vojaštvo** se zbira ob italijanski meji. Zmeraj bolj se utrjuje mnenje, da se med Avstrijo in Italijo nekaj pripravlja, medtem ko zboruje v Haagu — mirovna konferenca. Ironija!

* **Protí veronauku v Italiji.** Iz Rima poročajo: Skupina poslancev skrajne leve je vložila v zbornici predlog, naj se iz ljudskih šol odpravi veronauk. — Tudi pri nas bi bilo to koristno, ker nimajo nekateri politikujoči kateheti časa, da bi se ukvarjali z veronaukom.